

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Jan Mlček: Hranická sokolovna po rekonstrukci v roce 1976

ČERVEN 1977

Nové občanské výbory

Po volbách poslanců zastupitelských sborů na podzim 1976 následovaly na jaře 1977 přípravy na volby funkcionářů a členů občanských výborů. Občanské výbory jsou nejpočetnějšími aktivy národních výborů, jsou jednou ze základních forem zapojování občanů do veřejných záležitostí, jejich prostřednictvím poznávají zastupitelské sbory hlouběji potřeby a zájmy občanů.

Ve smyslu zásad pro zřizování a činnost občanských výborů, které byly schváleny vládou ČSR dne 26. ledna 1977, bylo zpracováno politickoorganizační zabezpečení veřejných schůzí občanů v Hranicích. Plenární zasedání MěstNV v Hranicích 17. února 1977 schválilo s ohledem na nově vytvořené volební obvody a na skladbu místních částí města **celkový počet 30 občanských výborů a jejich nové obvody**. V dalším průběhu příprav na volby občanských výborů následovala kádrová příprava kandidátů na členy občanských výborů. Podle usnesení MěstV KSC převzaly odpovědnost za tuto část příprav uliční a vesnické organizace KSC v součinnosti s orgány a funkcionáři MěstNV. Na poradě s funkcionáři občanských výborů byla podrobně projednána organizační příprava a náplň veřejných schůzí, kterou tvořila zpráva o činnosti, volby nových členů občanských výborů a jejich úkolů pro příští období.

Ve dnech **23. března—9. dubna 1977** se uskutečnilo v Hranicích a v jejich místních částech **třicet veřejných schůzí**, jichž se zúčastnilo **1.645 občanů**, tj. 12,6 procenta z celkového počtu občanů ve věku nad 18 let. Zvláště početná byla účast občanů vzhledem k počtu voličů v místních částech Boňkov, Rybáře, Lhotka a Uhřínov. Na schůzích bylo přítomno 102 poslanců MěstNV, 19 poslanců vyšších zastupitelských sborů, zástupci MěstV KSC, předsedové uličních a vesnických organizací KSC. 17 schůzí se zúčastnili zástupci společenských organizací Národní fronty, na 21 schůzích byli zastoupeni představitelé místních podniků a organizací. Živá diskuse, v níž bylo vzneseno **341 dotazů, námětů a připomínek**, byla převážně zaměřena na plnění volebního programu NF, hlavně se týkala bytové výstavby, občanské vybavenosti, úrovně poskytovaných služeb a obchodu, problematiky školství, péče o děti, sociálních služeb, ochrany veřejného pořádku a kulturně výchovné práce. Z diskuse vyplýval živý zájem občanů o zdokonalení životního a pracovního prostředí.

Na všech veřejných schůzích byli zvoleni funkcionáři a členové nových občanských výborů. Občané zvolili znovu většinu osvědčených pracovníků, projevíli však zároveň rovněž důvěru novým, často mladým funkcionářům. Ve dnech 15. a 16. dubna 1977 se uskutečnilo školení funkcionářů nových občanských výborů, kteří byli seznámeni s pravomocí a působností orgánů MěstNV, se statutem občanských výborů, s kritériemi socialistické soutěže, s masovou politickou a kulturně výchovnou činností a konkrétními úkoly občanských výborů v novém funkčním období.

Nakonec přinášíme **seznam občanských výborů v Hranicích:**

Číslo OV	Předseda	volební obvody:
1	Václav Číhal, Čechova ul. 130	1, 2, 3, 4, 5
2	mjr. Jaromír Posolda, Čechova ul. 1303	6, 7, 8, 9, 10, 11, sídl. kpt. Jaroše
3	Oldřich Valenta, Struhlovsko 1403	12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
4	Miroslav Kaštyl, Nerudova ul. 163	22, 23, 24
5	Radoslav Zdražil, Hviezdoslavova 1119	25, 26, 27
6	Josef Šampalík, Fierlingerova 1290	28, 29, 30, 31, 32, 33, 34
7	Josef Langr, tř. 1. máje 1623	35, 36, 37, 38, 39
8	ing. Miloš Říha, P. Lumumby č. 6	37, 39, 40, 41
9	mjr. Antonín Křížek, Rezkova ul. 1668	42, 43, 44
10	Pavel Zlatník, Hromůvka 1513	45, 46, 47, 48, 49, 50, 51
11	ing. Karel Wolfram, Zborovská 1516	52, 53, 54, 55, 56
12	Ladislav Vaníček, Zborovská 1292, sídl. HCV	57, 58, 59
13	Antonín Hawiger, Sklenný kopec 1631	60, 61, 62
14	Alois Klipec, Komenského 53	63, 64, 65, 66
15	Karel Tutka, U kostelíčka 1436	67
16	Josef Hyrák, Svatoplukova 48	68, 69, 70, 71
17	Alois Novák, Kropáčova ulice	72, 73, 74, 75
18	Josef Kaštovský, Tyršova 1188	76, 77, 78
19	Bohuslav Klézl, Velká č. 100	83, 84, 85, 86
20	Antonín Martínek, Lhotka č. 1	87
21	Jan Bezděk, Drahotuše, Hranická ul. 79	92, 93, 94, 95, 96
22	Jaroslav Kolář, Drahotuše, Lipnická ul. 26	97, 98, 99, 100, 101
23	Jan Střílka, Slavíč č. 61	102, 103, 104
24	Jarmila Paličková, Vaišovice č. 31	82
25	Josef Felgenhauer, Uhřínov	106
26	Vladimír Červek, Středolesí č. 25	107
27	Josef Kelar, Teplice nad Bečvou č. 96	79, 80, 81
28	Josef Röder, Oišovec č. 64	88, 89, 90
29	Adolf Mildner, Boňkov č. 13	91
30	Stanislav Šebesta, Rybáře č. 7	95

Socialistická soutěž občanských výborů v roce 1976

V socialistické soutěži v roce 1976 bylo v městě Hranicích zapojeno 18 občanských výborů. Soutěž byla zaměřena na zvýšení účinnosti kulturně výchovné práce a občanských výborů, zejména na zapojování mládeže do kulturních a sportovních akcí, a na rozšíření účasti občanů na celoměstských investičních akcích k zvelebení životního prostředí města. Už tradičně soutěž přinesla dobré výsledky a ukázala obětavost funkcionářů a občanů, jejich zájem na vytvoření

trvalých hodnot ve městě. Soutěžní komise po prověření skutečnosti přímo na místě v obvodech občanských výborů stanovila toto pořadí:

I. sídlištní občanské výbory:

1. místo: **OV č. 4, předseda Josef Šampalík,**
2. místo: OV č. 7, předseda Josef Hadaš,
3. místo: OV č. 16, předseda Jaroslav Honajzer,

II. ostatní občanské výbory:

1. místo: **OV č. 3, předseda Radoslav Zdražil,** získává putovní standartu rady MěstNV,
2. místo: OV č. 2, předseda Miroslav Kaštyl,
3. místo: OV č. 12, předseda Alois Klipec,
4. místo: OV č. 5, předseda ing. František Pliska,
5. místo: OV č. 9, předseda Josef Koudelka,
6. místo: OV č. 1, předseda Václav Číhal.

Všem vyhodnoceným občanským výborům udělila rada MěstNV také finanční odměnu. Občanské výbory jsou označeny ještě čísly, platnými do zvolení nových občanských výborů na jaře 1977.

LN

Vynikající výrobek roku

Každoročně probíhá péčí federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj celostátní výběr vynikajících výrobků roku. 31. března bylo v Praze za přítomnosti místopředsedy vlády ČSSR Jindřicha Zahradníka vyhlášeno 33 vybraných výrobků roku 1976. Mezi třemi vyhodnocenými výrobky z oboru těžkého strojírenství oceněno **plunžrové horizontální čerpadlo 20-PAK**, výrobek n. p. SIGMA Hranice. Řešitelem konstrukce čerpadla je **Miloslav Nepela**, který také spolu s podnikovým ředitelem Otto Mildnerem převzali vysoké ocenění, které potvrzuje, že výrobek hranické SIGMY splňuje vysoké nároky funkční, technické a estetické a má právo na značku kvality „vybráno pro CID.“ Vysokotlaké čerpadlo 20-PAK se užívá všude, kde je třeba dosáhnout vysokého tlaku, především k lisům pro různé účely.

Medaile z FLORY 1977

K 32. výročí osvobození Československa a na počest 60. výročí VŘSR se ve dnech 30. dubna—9. května 1977 konala jarní část celostátní květinářské výstavy s mezinárodní účastí „**FLÓRA OLOMOUC 77**“. První cenu ministerstva zemědělství a výživy ČSR za nejlepší kvalitu výpěstků a architektonicky nejpůsobivější expozici získali pracovníci oborového podniku SEMPRÁ Praha. Na tomto úspěchu se podílejí i **pracovníci šlechtitelské stanice květin SEMPRÁ z Hranic**, kteří se výstavby zúčastnili kolekcemi saintpaulií, čili afrických fialek a velkokvětných pelargonii. V početné soutěži mezi množstvím vzorků a při přísném posuzování soutěžní komise byly **výpěstky saintpaulií hodnoceny jako nejlepší a hranické šlechtitelské stanici za ně udělena jedna zlatá, jedna stříbrná a jedna bronzová medaile**. Za kolekci dvou odrůd **velkokvěté pelargonie** získali hraničtí šlechtitelé **jednu stříbrnou a jednu bronzovou medaili**. Celkový zisk pěti medailí z letošní jarní části výstavy FLÓRA 77 svědčí o dobré práci hranických šlechtitelů.

LN

Prvenství studentů SLTŠ v celostátní soutěži

Součástí letošních oslav 125. výročí založení lesnického školství na Moravě byl **VIII. ročník celostátní soutěže lesnické všestrannosti žáků středních lesnických škol**, který proběhl ve dnech 12.—14. května 1977 v areálu školního poleší **Valšovice**. Při zahájení soutěže, pořádané současně na počest 60. výročí VŘSR, uvítal ředitel střední lesnické technické školy v Hranicích ing. Jiří Sumara četné hosty, zejména zástupce družební školy z Polské lidové republiky, ústředního inspektora škol II. cyklu ing. M. Čecha z ministerstva školství ČSR a ing. Legáta, zástupce ministerstva školství SSR. Na startu náročného závodu, jenž prověřil rychlost, tělesnou zdatnost, odborné a praktické lesnické znalosti a dovednosti soutěžících, se soustředila tříčlenná družstva ze tří českých, tří slovenských středních lesnických technických škol, z lesnického odborného učiliště v Kokavě a z lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně. V soutěži jednotlivců **zvítězil Lubomír Noga, na druhém místě byl Jan Krobot, oba ze SLTŠ v Hranicích**, jako třetí se umístil Ján Vincler ze SLTŠ z Prešova. V soutěži tříčlenných družstev **obsadilo první místo a získalo putovní pohár družstvo střední lesnické technické školy v Hranicích ve složení Restislav Malchar, Jan Krobot a Lubomír Noga, vedené ing. Leopoldem Navrátilem**. Na dalších místech skončila družstva SLTŠ z Prešova a z Turnova. Při závěrečném hodnocení zástupce ministerstva školství SSR ing. Legát vysoce vyzdvihl fyzické, morální a odborné schopnosti a vlastnosti vítězného družstva z hranické školy, poděkoval řediteli ing. J. Sumarovi a členům pedagogického kolektivu střední lesnické technické školy v Hranicích za vzornou organizaci závodu a vytvoření příznivého sportovního a společenského prostředí a všem stranickým a státním orgánům a zástupcům ministerstev za podporu, věnovanou této náročné akci. Závod se stal důstojným vykročením SLTŠ do oslav letošního jubilejního roku moravského lesnického školství.

LN

— ★ —

Z činnosti SČSP v Hranicích

V sobotu 14. května 1977 se konala v sále kulturního domu HCV **městská konference SČSP**. Z výroční zprávy, kterou přednesl předseda MěstV SČSP Otto Kvapil, vyplynulo, že za období od poslední konference 16. února 1974 vznikly dvě nové odbočky, a to ve veterinární nemocnici a v I. ZDŠ a přibýlo celkem 820 členů, takže v současné době je v Hranicích v činnosti 29 odboček s 2.674 členy. MěstV SČSP zajišťoval v uplynulém období plánované úkoly, kulturní akce ve městě, oslavy významných výročí, mírové slavnosti, leninské večery s odezdáním nových členských průkazů, akce k XXV. sjezdu KSSS a XV. sjezdu KSČ a k volbám. Velmi dobře spolupracoval MěstV SČSP s vojenskými útvary, školami a podniky, zejména s n. p. HCV a SIGMA, dále s MěstV, KSČ a MěstV Národní fronty a s většinou odboček SČSP.

Při městském výboru bylo v činnosti šest pomocných komisí:

Komise pro práci s mládeží spolupracovala úzce s Městským domem pionýrů a mládeže a s ostatními složkami NF při zajišťování různých akcí pro mládež.

Komise ruského jazyka se zaměřila na kluby ruského jazyka ve školách (ve městě je v činnosti osm klubů se 150 členy), na soutěže v ruštině a ve znalostech o SSSR, na individuální a kolektivní družební styky s přáteli v SSSR. Asi osm set žáků z hranických škol si dopisuje s mladými přáteli v SSSR.

Kulturní komise se podílela na kulturních akcích ve městě, zajišťovala vystupování kulturních úderků na besedách a schůzích odboček a pečuje o propagační skříňku MěstV SČSP.

Komise BSP čs.-sovětského přátelství sledovala činnost kolektivů soutěžících o tento titul a popularizovala rozvoj socialistického soutěžení. V roce 1974 bylo osm kolektivů s 71 členy usilujícími o získání titulu BSP čs.-sovětského přátelství, v roce 1976 bylo deset těchto kolektivů se 121 členy, tři kolektivy jsou už nositeli tohoto titulu.

Komise tisková usilovala o zvýšení odběru svazového a sovětského tisku. Od roku 1974 se odběr téměř zdvojnásobil, v roce 1976 se odebíralo 195 výtisků Světa sovětů, 42 výtisků časopisu Družba a 79 výtisků Týdeníku aktualit.

Klub přátel sovětského filmu čítá v současné době 403 členy a patří stále k nejpočetnějším v okrese. V dobré spolupráci s vedoucím městských kin L. Maršálkem hledá nové cesty k získání dalších diváků na představení sovětských filmů. Jsou vybírány podle možnosti filmy premiérové, barevné, filmy z produkce různých sovětských republik a filmy různých žánrů, vážné i veselé. Výbor klubu hradí ze svých prostředků i představení pro mládež.

O obsáhlé činnosti odboček v období 1974—1976 svědčí tyto údaje. V odbočkách bylo uspořádáno 389 besed a přednášek, 122 kulturních vystoupení školních souborů na schůzích a jiných akcích, 173 filmových představení, 58 výstavek knih a dopisů a jedna celoměstská výstava, 50 zájezdů do divadel a na památná místa, 61 rozhlasových relací v závodních a školních rozhlasech, 65 soutěží, pořádaných SČSP nebo pod jeho patronací, 45 večerů družby a jiných setkání se sovětskými přáteli.

V odbočce v Jednotě je v činnosti **klub přátel moskevského rozhlasu**, který usiluje o poznávání země sovětů novými formami. Odbočky SČSP v n. p. SIGMA a Karnola převzaly **patronáty nad zakázkami pro SSSR**.

Na počest letošního 60. výročí VŘSR a k VIII. sjezdu SČSP vyhlásilo závazky 24 městských odboček a pět kolektivů BSP čs.-sovětského přátelství. V závazku **MěstNV SČSP** se uvádí, že členové SČSP mimo jiné dosáhnou úspory nákladů a energie ve výši 312 tisíc Kčs, odpracují 3 043 hodin na pomoc výrobě a 3 060 hodin při plnění volebních programů NF, odvedou 21.600 kg odpadových surovin, získají 63 čestných dárců krve, 222 nových členů SČSP, hlavně z řad dělníků a mládeže, 41 stálých odběratelů časopisu Svět sovětů, 155 nových členů klubu přátel sovětského filmu, ustaví čtyři kluby ruského jazyka. Ve 14 odbočkách budou propagovány sovětské zkušenosti výstavkami, přednáškami o knihách, dopisováním, odbočky ve školách převezmou patronáty nad soutěжами ve znalostech ruského jazyka.

V usnesení přijatém na městské konferenci SČSP se mimo jiné uvádí, že MěstV SČSP prohloubí iniciativní a činorodou práci v letošním jubilejním roce a rozvine pracovní a společenskou aktivitu v každé odbočce SČSP, zintenzivní politicko-výchovnou práci a rozšíří znalost sovětské kultury a umění u nás.

LN

Ohlédnutí za Milošem Kopkou

Již čtvrt roku uplynulo ode dne 7. března 1977, kdy navždy odešel z kruhu své rodiny i z početné obce svých příznivců a přátel MILOŠ KOPKA. V lednu tohoto roku mu bylo 73 let, ale zevnějškem i stálou prací ve prospěch společnosti se mohl postavit po bok kterémukoliv čínorodému padesátníkovi. Když byl Miloš Kopka, narozený 7. ledna 1904 ve Slezské Ostravě-Zárubku, prokázal své pracovní úsilí, svou houževnatost a organizační schopnosti jen tím, že od roku 1927 prošel v hranické spořitelně všemi funkčními místy až k funkci ředitelské, i tehdy by zasloužil uznání a obdiv. Stál v čele okresní pobočky Státní spořitelny v Hranicích jako ředitel od 1. listopadu 1958, od roku 1960 byl pro reorganizaci okresu vedoucím hranické místní pobočky. Jeho čínorodé úsilí však od příchodu do Hranic daleko přesáhlo prostory úřadovny. Našel si čas k funkcím v masových organizacích, které ho úzce spojovaly s dělnickou třídou: byl předsedou dělnického konzumu, místopředsedou organizace sociálně demokratické strany a vedoucím sportovního odboru Dělnické tělocvičné jednoty, po roce 1948 jednatelem místní skupiny KSČ VII., finančním referentem MNV, později ONV v Hranicích, členem zdravotní komise ONV v Hranicích a členem lidové kontroly finančního odboru býv. KNV v Olomouci.

V listopadu 1959 byl postaven do čela stavebního bytového družstva občanů při MNV v Hranicích, v témže roce bylo započato s výstavbou bloku o 33 bytech a v roce 1960 se již do nových bytů stěhovali první členové družstva. Za jeho součinnosti pak v letech 1961, 1963 a následujících přibýlo v Hranicích několik set družstevních bytů. A tak je výstavba našeho města úzce spjata se jménem Miloše Kopky.

Odešel, ale ti, kteří ho blíže znali a obdivovali, budou na něho dlouho vzpomínat. V paměti mládeže šedesátých let zůstane i vzpomínka na úsměvná eskamotérská čísla kouzelníka Miloše Kopky. Jeho důmysl a hbité prsty získaly tehdy věrný kruh obdivovatelů a napodobitelů. I na soukromé záliby a koníčky si ředitel spořitelny dokázal ušetřit chvílky času.

Posmrtné ocenění bohaté činnosti Miloše Kopky přichází sice poněkud opožděně, ale nikoliv pozdě. To, co vykonal, trvá. V galerii významných postav našeho města zaujal trvalé místo.

Za sbor pro občanské záležitosti V. Dragoun

Koncert k IX. všeodborovému sjezdu

Na počest IX. všeodborového sjezdu uspořádal ZV ROH n. p. SIGMA a Jednotný klub pracujících 19. května 1977 slavnostní koncert. V úvodu po Písni práce uvítal četné návštěvníky, mezi nimiž byla i delegátka XV. všeodborového sjezdu Emílie Keclíková z n. p. SIGMA, předseda ZV ROH Oldřich Lukeš. Uvedl, že v Hranicích je již dobrou tradicí uvítat tak významnou událost, jako je vrcholné sněmování odborářů, nejen pracovní výsledky, ale i kulturním pořadem. Zdůraznil význam IX. všeodborového sjezdu pro další činnost ROH a celé naší společnosti při plnění závěrů XV. sjezdu KSČ. V programu slavnostního koncertu, který výstižně uváděla oblíbená televizní hlasatelka Marta Skarlandtová-Heinová, přednesl padesátičlenný orchestr Jednotného klubu pracujících za řízení dirigenta Josefa Slimáčka po předešlé B. Smetany převážně skladby našich soudobých autorů Jana Těšíka, Jana Chromce, Jindřicha Pravečka a Miloše Smatka. Úspěch měl Bronislav Ludmila v sóle pro trubku v MELODII A. Rubinsteina a ve zpěvu „Nejkrásnější písně“ olomouckého skladatele prof. Mojžíra Zedníka. S úspěchem vy-

stoupili čtyři mladí klarinetisté P. Škrobálek, P. Pecina, P. Večeřa a J. Jašek v ČTYŘLÍSTKU Miroslava Juchelky. S živým ohlasem se setkala skladba HELF-STÝNSKÝM KRAJEM, kterou její mladý autor JAN PAVEL věnoval orchestru JKP a na jejímž prvním provedení v Hranicích se také sám podílel. Neméně zaujala také taneční fantazie „Z POD LYSÉ HORY“ od dalšího krajevodce skladatele Evžena Zámečnicka. Koncert se vyznačoval promyšlenou dramaturgickou stavbou programu a všestranně velmi dobrým, vyrovnaným výkonem všech účinkujících, vedených uměřenými a přitom účinnými gesty dirigenta Josefa Slimáčka. Celé náročné vystoupení věnovali hraničtí hudebníci jako svůj závazek IX. všeodborovému sjezdu.

LN

NAŠE BLAHOPŘÁNÍ

spoluobčanům, kteří se v červnu dožívají

75 let:

Františka Müllerová, Hranice, tř. gen. Svobody
Svatopluk Vrtěl, Hranice, Jurikova ul.
Anastázie Kuchyňková, Hranice, Potštátská ul.
Anna Zajíčková, Hranice, Hakenova ul.
Leopolda Červková, Hranice, Uhřínov
Jan Hapala, Hranice, Teplice
Ladislav Petr, Hranice, Velká
Aloisie Matušková, Hranice, Drahotuše

80 let:

Františka Valová, Hranice, Svatoplukova ul.
Josef Voráč, Hranice, Slavíč
Aloisie Heimlichová, Hranice, Drahotuše
Adolf Žabenský, Hranice, Drahotuše

85 let:

Marie Vymazalová, Hranice, Bezručova ul.

90 let:

Marie Husová, Hranice, Hřbitovní ul.

91 let:

Anna Vácová, Hranice, kpt. Jaroše
Karel Roman, Hranice, Drahotuše

Naším jubilantům přejeme dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let!

ZEMŘELÍ

občané z Hranic v dubnu 1977

Bedřich Matějka, Hranice, Středolesí č. 27 — nar. 22. 11. 1907
Ivan Kostilník, Hranice, Zborovská 1231 — nar. 17. 1. 1932
Břetislav Suchánek, Hranice, Drahotuše — nar. 4. 2. 1923
Aloisie Široká, Hranice, Vrchlického 898 — nar. 11. 1. 1883
Jindřich Dörmisch, Hranice, Potštátská 1181 — nar. 12. 7. 1907
Marie Moudrá, Hranice, 1. máje 645 — nar. 5. 9. 1888
Jan Jordán, Hranice, Potštátská 800 — nar. 26. 4. 1893
Anastazie Hošková, Hranice, Komenského 51 — nar. 15. 12. 1904
Marie Chytrá, Hranice, Lhotka č. 1 — nar. 10. 6. 1899
Josef Langeter, Hranice, Komenského 652 — nar. 20. 1. 1910
Hermína Kašparová, Hranice, Struhlovsko — nar. 24. 12. 1901

Cest a věčná paměť všem zemřelým spoluobčanům

DIVADELNÍ PŘEHLÍDKA V HRANICÍCH

Ve dnech 16.—20. května 1977 se uskutečnila v Hranicích **Okresní přehlídka dětských divadelních souborů a souborů hraječích pro děti**. Cílem přehlídky bylo podpořit zájmovou činnost v oboru divadelního umění a dát možnost vystoupení divadelním souborům, pracujícím v našem okrese.

Organizátorem přehlídky byl jednotný klub pracujících v Hranicích ve spolupráci s Okresním kulturním střediskem v Přerově. Okresní poradní sbor pro divadlo při OKS v Přerově vybral pro účast na přehlídce tyto soubory:

Divadelní soubor ZDŠ Podhoří se hrou M. Stránského **ZAČAROVANÝ MLÝN**, divadelní soubor ZDŠ Potštát s pohádkou K. M. Wallo **OŠKLIVÁ PRINCEZNA**, divadelní soubor PO SSM při ZDŠ Strítěž n. Lud. se hrou F. Presta a K. Maška **POHÁDKOVÝ ZÁKON**, divadelní soubor Okresního domu pionýrů a mládeže v Přerově s pohádkou CH. Dickense **KOUZELNÁ RYBÍ KOSTIČKA** a divadelní soubor při ZO SSM Troubky n. B., který se představil pohádkou B. Němcové **SŮL NAD ZLATO**.

Tradičně dobré kontakty Jednotného klubu pracujících s vedením základních devítiletých škol v Hranicích i blízkém okolí se projeví i při této akci, neboť všechna představení byla plně obsazena malými diváky. Drahotušská ZDŠ byla natolik aktivní, že jedno z uvedených představení zajistila jak po stránce návštěvy svých záků, tak i po stránce organizační, neboť představení se konalo přímo v Drahotuších v sále Osvětové besedy. Další čtyři představení se konalo v sále JKP v Hranicích a byla rovněž velmi dobře navštívena.

Divadelní soubory se v Drahotuších i v prostředí JKP Hranice cítily velmi dobře. Poctivým provedením všech inscenací dokumentovali mladí adepti divadelního umění, že práci na jevišti berou vážně a odpovědně. Svou prací přispěly soubory také k výchově mladého diváka, a to je další klad jejich činnosti. Věříme, že si soubory z Hranic odvezly kromě diplomů a upomínkových dárek od pořadatelů, také povzbuzení a ještě větší nadšení do další činnosti.

Do další tvůrčí činnosti přejeme mladým divadelním souborům — zlomte vaz!
EH

PROGRAMY KIN

Letní kino:

30. 5.— 2. 6.	VÁŠEŇ A PENÍZE
Rumunský film. Příběh ženy, která chtěla zastavit čas. Film je mládeži nepřístupný.
3. 6.— 6. 6.	KAKTUSOVÝ KVĚT
Americká filmová komedie. Film je mládeži nepřístupný.
7. 6.— 9. 6.	KDE KVETOU LILIE
Film USA. Dramatický osud čtyř sourozenců bez rodičů. Film je mládeži přístupný.
10. 6.—13. 6.	JSEM NEVĚRNÝ MANŽEL
Jean Yanne v titulní roli americké filmové veselohry. Film je mládeži nepřístupný.
14. 6.—16. 6.	NOC KLAVÍRISTY
Český kriminální film. Vzrušující drama bezohledného vyděrače. Film je mládeži přístupný.
17. 6.—20. 6.	NEVINNÍ SE ŠPINAVÝMA RUKAMA
Francouzský kriminální film, mládeži do 18 let nepřístupný.
21. 6.—23. 6.	DRAHÝ ZESNULÝ
Anglický film. Mládeži nepřístupný.
24. 6.—27. 7.	SANDAKAN č. 8
Japonský film. Tragédie dívek, které společnost ztratila. Film je mládeži nepřístupný.
23. 6.—30. 6.	POHLED DO SPOLEČNOSTI PARALLAX
Film USA. Vzrušující příběh muže, který hledal pravdu o zločinu. Film je mládeži nepřístupný.
1. 7.— 4. 7.	TENTOKRÁT ZBOHATNEME
Italská bláznivá komedie o dvou kamarádech, kteří se chtěli probít k bohatství. Film je mládeži přístupný.

Začátky představení ve 20 hodin. Za nepříznivého počasí v kině Svět.

Kino Svět:

-
3. 6.— 6. 6. **TŘI MUŠKETÝŘI — II. díl**
Francouzský film. Filmový přepis románu A. Dumase.
Film je mládeži přístupný.
-
7. 6.— 9. 6. **MALACHIŮV ZÁLIV**
Anglický film. Drama o statečnosti, která překonala
hradbu nenávisti. Film je mládeži přístupný.
-
10. 6.—13. 6. **SEDM STATEČNÝCH**
Napínavý příběh z amerického západu. Film je mládeži
přístupný.
-
14. 6.—16. 6. **LAUREL A HARDY ZDĚDILI OSTROV**
Francouzský film. Nerozlučná dvojice v rolích Robin-
sonů. Film je mládeži přístupný.
-
17. 6.—20. 6. **PŘÍPAD BEZE SVĚDKŮ**
Film NDR, detektivní příběh. Film je mládeži přístupný.
-
21. 6.—23. 6. **OSVOBOZENÍ PRAHY**
Český film režiséra O. Vávry o květnových dnech roku
1945. Film je mládeži přístupný.
-
24. 6.—27. 6. **DUEL**
Vzrušující souboj s vrahem za volantem. Film je mláde-
ži přístupný.
-
28. 6.—29. 6. **MOJE NULTÁ HODINA**
Film NDR. Příběh vojáka, který nezahlavil. Film je mlá-
deži přístupný.
-
30. 6. **PROSÍM O SLOVO**
Film SSSR o ženě, která měnila sny ve skutečnost. Před-
stavení pouze pro členy Klubu přátel sovětského filmu.
-

Představení pro děti — každou sobotu v 15.30 hodin.

-
4. 6. **KRÁL POUŠTĚ Z BRANDERBURKU**
Film NDR. Vyprávění o neobvyklém přátelství.
-
11. 6. **LĚTAJÍCÍ KOBEREK**
Film ČSSR — sedm návštěv ve světě pohádek.
-
18. 6. **DOBRODRUŽSTVÍ NA LABI**
Film ČSSR. Pásmo podivuhodných příběhů.
-
25. 6. **LIŠÁCI, MYŠÁCI A ŠIBENIČÁK**
-

Představení pro mládež — každou neděli v 15 hodin.

-
5. 6. **TŘI MUŠKETÝŘI — II. díl**
-
12. 6. **SEDM STATEČNÝCH**
Příběh z amerického západu.
-
19. 6. **MŮJ BRÁCHA MÁ PRÍMA BRÁCHU**
O trampotách první lásky.
-
26. 6. **DRAHÉ TETY A JÁ**
Český kriminální film.
-

Kino Mír Drahotuše

-
1. 6. v 19.30 **VÝDECH**
Maďarský film. Příběh lásky, která nepřinesla štěstí.
Mládeži do 18 let nepřístupno.
-
3. 6. v 19.30 **DOBRODRUŽSTVÍ POSEIDONU**
5. 6. v 17 a 19.30 Film USA. Dramatický boj o záchranu potápějící se lo-
di. Film je mládeži přístupný.
-
8. 6. v 19.30 **JANOŠÍK**
Dvoudílný film o hrdinovi slovenského lidu.
Film je mládeži přístupný.
-

10. 6. v 19.30	MEZI SUPY
12. 6. v 17 a 19.30	Film NSR, poslední ze série o Vinetouovi. Film je mládeži přístupný.
15. 6. v 19.30	COPATÝ ZÁZRAK Sovětský film. O dívce, která ohromila sportovní svět. Film je mládeži přístupný.
17. 6. v 19.30	ČELISTI
19. 6. v 17 a v 19.30	Film USA. Vzrušující boj se žralokem. Film je mládeži nepřístupný.
22. 6. v 19.30	
24. 6. v 19.30	MUŽ ZE ZÁPADU Filmový western USA. Film je mládeži nepřístupný.
26. 6. v 19.30	KRÁL Z NEW YORKU Film USA. Jeden z nejstarších filmů CH. Chaplina. Film je mládeži přístupný.
26. 6. v 17 hodin	KDYŽ LEGENDY UMÍRAJÍ Film USA. Příběh indiánského chlapce. Film je mládeži přístupný.
29. 6. v 19.30 hodin	SVATBY PANA VOKA Veselohra ČSSR. Film je mládeži přístupný.

Představení pro děti — každou neděli ve 14.30 hodin.

5. 6.	PYŠNÁ PRINCEZNA Český film podle pohádky B. Němcové.
12. 6.	ZLOMENÁ PODKOVA Sovětský film podle motivů J. Verna.
19. 6.	JAK BYLA VELRYBA NEMOCNÁ Pásmo pohádek.
26. 6.	STATEČNÝ MOHYKÁN Příběhy Nattiho mezi indiány.

PROGRAMY JKP

Středa 8. 6. sál JKP 8.15	ABY BYL ŽIVOT PLNÝ POEZIE Literárně dramatické pásmo v nastudování členů Slezského divadla Zd. Nejedlého, Opava.
Středa 22. 6. sál JKP 19.30 hodin	BANJO BAND IVANA MLÁDKA
Neděle 26. 6.	Zájezd do Divadla pracujících v Gottwaldově: Leonid Andrejev — TEN, KTERÝ DOSTÁVÁ POLÍČKY
Pondělí 27. 6. sál JKP 8.15, 10.15, 12.15	Představení pro žáky ZDŠ PRINCEZNA SE ZLATOU HVĚZDOU NA ČELE v nastudování členů Horáckého divadla Jihlava.
30. 5.—12. 6. gotický sál MěstNV	AFO 1977 Celostátní putovní výstava amatérské fotografie.
15. 6.—26. 6. gotický sál MěstNV	VÝSTAVA VÝTVARNÝCH PRACÍ Svazu žen a žáků okolních obcí.

DROBNÉ ZPRÁVY

Z klubu filatelistů

Jako součást oslav 600 let města Valašského Meziříčí se konala ve dnech 23. dubna—1. května 1977 **oblastní výstava mladých filatelistů VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ 77**. Výstavy se zúčastnili i dva mladí filatelisté z Hranic: **Lubomíru Dohnalovi** udělila porota za sbírku rakouských známek 1850—1918 malou pozlacenou medaili a za námětovou sbírku Cesta k vítězství malou stříbrnou medaili. Poprvé vystavoval **Petr Sehnoutka** sbírku Kosmické úspěchy SSSR a získal hned malou postříbřenou medaili.

Klub filatelistů v Hranicích 07—19 pořádá pravidelné výměnné schůzky každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci v místnostech klubu důchodců v ulici Na náspech od 9 hodin dopoledne. V tomto měsíci se tedy schůzky konají **12. a 26. června**.

V **Muzeu Moravské brány** je přístupna expozice **FAJANS A KAMENINA** s bohatými ukázkami habánské fajanse, lidové moravské a české kameniny a výrobků hranické dietrichštejnské manufaktury na fajans. Výstavní prostory v budově muzea v Janáčkově ulici č. 1 jsou přístupny vždy **v neděli dopoledne a ve středu odpoledne**.

Publikaci prom. hist. M. Jaškové, univ. prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. B. Indry **DEJINY MĚSTA HRANIC** (I. díl) je možno zakoupit na městském národním výboru, odbor školství a kultury nebo v kanceláři Cestovní informační služby ve Svatoptlukově ulici.

Z GALERIE HRANICKÝCH KRONIKÁŘŮ 19. STOLETÍ

PhDr. Bohumír Indra

Kronikářské zápisky Antonína Dvořáka (1786—1850)

J. H. A. Gallaš vydáním své Múzy moravské, založením první veřejné knihovny na Moravě roku 1811 v Hranicích a zejména sepsáním dějin rodného města Hranic v letech 1808—1811 (jejichž český rukopis nazvaný „Památky města Hranic“ byl sice censorem schválen k tisku, Gallaš však nenašel nakladatele pro jejich vydání) probudil zájem mnoha hranických měšťanů o českou knihu a minulost města. Půjčováním knih z knihovny a zejména jednotlivých dílů dějin města Hranic získal několik oddaných přátel a nadšenců, kteří mu opatrovali opisy nápisů na hranických stavebních památkách, dodávali mu opisy listin, začali sami shromažďovat české knihy a zachránili mnohé české rukopisné památky cechovní i městské, rozptýlené mezi obyvateli města. Jedním z nejhorlivějších zájemců o minulost města byl **kupec Antonín Dvořák**, jemuž náležel dům na náměstí čp. 93. Gallaš sám o něm napsal r. 1822 ve své rukopisné „Pobízce všech učených rodilých Hraníčáků k ujednání a zřízení zvláštní vlastenecké slavnosti v jejich otcovském městě“, že kromě pana **Václava Johna, krejčovského mistra**, „který má znamenitou sbírku samých českých knih, mezi nimi mnoho velmi výborných a vzácných knih se nachází, a v ohledu své horlivé lásky k jazyku vlasteneckému

pravou chválu a vážnost zaslouhuje“ také „pan Antonín Dvořák počíná též knihy české, zvláště pak staré vlastenecké historické sbírat. Ó, by se takových milovníkův českomoravské literatury více v tomto městě našem rozhojňovalo, tak by zajisté mnohá výborná literární práce od svojí záhuby, kteráž jí hrozí, vyproštěna a zachována byla“. Dvořák nezůstal však jen sběratelem a milovníkem starých českých historických knih, ale začal sám **sbírat a shromažďovat historický materiál k dějinám města Hranic** a jeho okolí, **zpracovávat menší monografické práce** o významných objektech města a podobně, jež snad byly i otiskeny v brněnské Moravii, časopisu Hesperus, jak naznačují upravované koncepty některých dochovaných prací. Mnoho kronikářských zápisů a opisů **dodával také J. H. A. Gallašovi** pro jeho práce. Gallašova pozůstalost je dnes rozptýlena na několika místech. V hranické části byl nalezen mezi knihami Gallašovy knihovny sáček **listkových výpisů a kreseb**, většinou psaných Dvořákem, jež Gallaš sám nadepsal „Sbírka pamětních spisů a vyobrazení erbů v městě Hranicích se vynacházejících“. Je to nepochybně jen zlomek materiálů, protože některé zápisy jsou neúplné, chybí listy atp. Přesto mají značný význam pro zpracování dějin města, neboť obsahují materiály, Gallašem nepoužité, opisy nápisů z objektů a výtvarných památek, dnes již neexistujících atd. Byly Dvořákem pořízeny v letech 1819—1830. Na rozdíl od Gallaše, který jevil zájem hlavně o starší dějiny a nezachycoval současnost, vycházel Dvořák ze současnosti, opisoval nápisy existujících výtvarných památek, nápisy starých náhrobků, obkresloval jejich podobu ap. Dokladem jeho smyslu pro kronikářské zachycení současnosti jsou obsáhlé jeho **dva pamětní listy**, německý a český, odlišného obsahu, **jež pořídil 28. 8. 1824 při obnově báně kaple Antonínské u hranického Kostelíčka**, jež byly také do báně vloženy. Popisuje v nich stav města Hranic, jeho růst přes nepřítel vrchnosti, počet domů, obyvatel, školních dětí, soukeníků, obchodníky sukrem, barvíře atd., podává jmenovitý seznam všech 122 měšťanských domů, jejich majitelů a zaměstnání, zprávu o založení veřejné střelnice a střeleckého spolku, všímá si úrody, výdělků, tržních cen, přepychu, mravního úpadku obyvatelstva aj. V české listině podává přehled historie kaple do r. 1824, chaloupky pro kostelníka, opravy hřbitovní zdi a Kostelíčka, zboření staré kostnice, vylučuje spor města s vrchností o les Skály a pole za nimi, hledání železné rudy vrchností v okolí Hranic aj. Obě listiny psal jako svobodný 38letý měšťan. Jejich doslovný text otiskl v r. 1930 dr. B. Vybíral.

Dokladem neobyčejného zájmu Dvořáka o historii města je i dochovaný **opis hranického manuálu ke gruntovní knize města pro léta 1585—1638**, který si dal pořídit z originální knihy, dnes ztracené, která patrně již tehdy se nacházela v soukromých rukou. Tento rukopisný opis, napsaný krasopisně **P e r e g r i n e m P e š l e m**, písařem cechu soukenického, je dnes důležitým spojovacím článkem mezi staršími purkrechtními knihami města z 16. století a mladšími městskými knihami se zápisy pro r. 1630. Pešl nadepsal knihu „Slovutný opis velmi pamětné hranické městské knihy z 16. a 17. století, gruntovní zápise v sobě obsahující, kterouž z vlastenecké vážnosti opsati nechal měšťtínin téhož města Hranic. L. P. 1823“. Jméno „Antonín Dvořák, nákladník“, je vepsáno do ozdobné iniciály „S“ prvního slova. Kniha zachycuje jednotlivé grundy a jejich změny držitelů ve třech odděleních: I. Město, II. Motošín a Novosady, III. Horní ulice a obsahuje i bohaté historické poznámky písařů o zničení jednotlivých gruntů za dobývání města r. 1626 a 1627, o osudu jejich majitelů atp. Kniha v polokožené vazbě se dostala po smrti Dvořákově z jeho knihovny farní (do jejíž správy se dostala i Gallašova veřejná knihovna) a byla tu uložena pod sing. 57 až do osvobození, kdy byla předána do archivu města Hranic, v němž je uložena dnes pod inv. číslem 51 a. Je nepochybné, že Dvořák si dal opsat, resp. sám si pořídil opisy i jiných pamětních knih městských, farních, o jejichž osudu dnes nic nevíme. Dochoval se jen jeho **opis knihy káru literátského, založené v r. 1728**.

Dochované Dvořákovy výpisky, opisy a koncepty prací se dají rozdělit do **tří skupin: opisy nápisů, náhrobků, kronikářské zápisky a rukopisy historických prací**. Opisy nápisů a náhrobků, příp. jejich okreslení jsou pořizeny vesměs na lístcích, umožňujících snadnou manipulaci a chronologické zařazení. **Mnohé z nich použil Gallaš** ve svém rukopise „Scuta nobilium civium Hranicensium“, popisujícím znaky šlechticů na portálech domů, jež drželi, i osudy jejich majitelů. Rukopis této práce zůstal rovněž v rukopise a je dnes uložen v knihovně bývalého kláštera v Rajhradě, kam Gallaš všechny své rukopisy daroval, depovaného dnes ve Státním archivu Brno. Rukopis obsahuje kresby všech znaků domovních portálů, existujících v té době ještě ve městě, později zničených při přestavbách, i všech oblouků erbovního vývodu Kropáčovského ze starého hranického zámku, umístěné tehdy na ohradní zdi zámecké. Gallaš nepoužité opisy náhrobků a nápisů z okolí Hranic ponechal v sáčku. Z hranických zůstaly zde **kresby dvou kamenných náhrobků, zazděné ve zdi městského hřbitova**, tehdy ještě čitelné. Dvořák pořídil i opis textu i nákras figur 1. 6. 1819. Oba náhrobní kameny patřily hranickému **měšťanu Matesu Melčovi a jeho ženě**. Představuje muže v obvyklém tehdy měšťanském oděvu, prostovlasého, se špičatou bradkou, oděného v kalhoty, upnutými pod koleny, s punčochami, s krátkým splývavým pláštěm na ramenou a širokým obojkem kolem krku. Nápis nad postavou zněl: „Léta 1602 dne 28. března dokonat šťastně v Pánu život svůj slovutný pan Mates Melč, měštěnin města Hranic a tuto pohřben očekává v naději blahoslaveného svého vzkříšení spravedlivých, amen.“ **Na náhrobku jeho ženy**, představujícím postavu ženy s čepcem v dlouhém splývavém plášti, byl nahoře nápis: „Léta Páně 1604 v úterý po neděli Cantate okolo jedné hodiny povolal Pán Bůh všemožnou prostředkem časné smrti z tohoto světa paní...škovu, vdovu po nebožtíku panu Matějkovi Melčovi, obyvateli a měštěninu města Hranic, jenžto na krchově tuto pochována je, očekávajíc v naději blahoslaveného vzkříšení, amen.“ **Třetí kamenný náhrobek** ve zdi představoval ženu již bez nápisu, u jejíž nohou byl vytesán erbovní štít, již neznatelný, ani letopočet nebyl již určitelný. Tyto náhrobky prokazují, že **nový hřbitov za hradbami města byl založen již kolem r. 1600**, když starý hřbitov kol farního kostela (dnes Školní náměstí) u fary již nestačil. Náhrobek Melčův byl r. 1938 vyzvednut ze hřbitovní zdi a uložen v lapidáriu musea v Hranicích. Náhrobek jeho ženy již tehdy neexistoval. Třetí zcela neznatelný náhrobek je zazděn ve hřbitovní zdi za hrobkou Schwidepských podnes.

Další nápisy, jinde nezachycené, jež si opsál r. 1821, jsou **od hranického Kostelíčka**. Na chaloupce u Kostelíčka byl tehdy nápis na dřevěném štítu pod okrouhlou stříškou „Stavěna znovu za hospodáře kostelního pana B. Šalviže, V. Křenka, T. Pešla, J. Kloze A: 1724 šťastně počítajíce“. Dvořák poznamenává, že dříve stála na tomto místě budova o jednom poschodí, postavená v druhé polovině 17. století, v níž se o velkých poutích a slavnostech, konaných u Kostelíčka, zdržovali duchovní a jiné osoby, a konaly hostiny. V r. 1824 byla tato **chalupa čp. 401 zbořena a postavena nová z nepálených cihel**, zčásti nákladem dobrodinců a povinnou robotou tří vesnic, patřících ke Kostelíčku, Černotína, Hluzova a Zbrašova. V kostelíku antoninském si **opsal červenou hlinkou na stříšce napsaný nápis** „Tento zvonek byl zde zavěšen v roku 1682 za Mikuláše Tichého, kostelního hospodáře. Váží 12 funtů“. **Na kůru kostelíčka** našel v okrouhlém okně v kula-tém starožitném skle diamantem vyrytý nápis „Fer pasca 1603 T. S. M. B. Lukáš Měchovský“. Měchovský byl vrchnostenský písař a měšťan hranický. Týž vyryl celý nápis i s rozvedením latinských písmen r. 1609 znovu na velkém okně chóru. **Na pavlači na kůru u varhan** našel další nápisy, vyřezané do dřeva jinými měšťany hranickými, Jakub Kafka 1680, jiný M:SS:N:1637, K. F. B. 1650, K. D. 1628 25. May, F. Kulíšek 1752. Tyto nápisy pomáhají určit stáří jednotlivých částí stavby Kostelíčka. Dvořák také poznamenává, že kamenný kříž s letopočtem

1595, zazděný v kulatém okně za presbytářem, stával dříve na štítu Kostelíčka. Na dalších lístcích opsál si správně i gotický nápis nad branou hradu Helfštej-na a správný jeho přepis, i **nápis na korouhvičce hranického zámku** Z. Z. F. H. V. P. a pod tím K. G. G. V. G. 1604. První správně rozluštil jako zkratky německých slov Zdeněk Žampach, svobodný pán z Potnštejna, druhý jsou zkratky jména jeho druhé ženy Kateřiny, rozené hraběnky z Gutnštejna, rozené Némky, rok 1604 znamená rok dostavění zámecké věže. Cenný je i Dvořákův **opis nápisu na zadní stěně kamenné boží muky**, jinde nezachycený, která stávala u cesty na Zbrašov, zbořená při přeložení a rozšíření silnice v roce 1933, nahrazené betonovou náhražkou, postavenou níže u silnice. Na zadní stěně byl nápis A. D. 1786 MALIK RUST. IN ZBRASSOW FUND. FRANC GALLAS FECIT. Nápis dokládá, že kamennou kapličku dal postavit r. 1786 svým nákladem Václav Malík, sedlák na Zbrašově a **vytesal jí z jednoho kusu kamene hranický sochař a řezbář František Gallaš**, otec J. H. A. Gallaše. Týž Malík dal postavit r. 1777 v obci Zbrašovské výtvarně velmi hodnotný mariánský sloup, restaurovaný Krajským střediskem památkové péče r. 1969/1970 akad. sochařem Rudolfem Doležalem a na hřbitově u Kostelíčka, kde byli Zbrašovští pochováni, velký kamenný kříž na vysokém podstavci s bočními sochami P. Marie a Jana. Reliefní výjev, vytesaný na podstavci, značně zvětřelý, nahradil r. 1931 kopií hranický sochař J. Sosna. Na opravu obou soch fundoval Malík 100 zlatých nadační listinou z r. 1798. Socha vznikla nepochybně mnohem dříve a je pravděpodobně, že **obě díla vytvořil jako boží muka hranický sochař František Gallaš (+1795)**, jehož posledním doloženým dílem je výtvarně podobný kříž na konci městského hřbitova z r. 1791, pod nímž byl Gallaš podle vlastního přání také pochován.

Další dochovanou část tvoří **lístky malého formátu s různými zápisy** k chronologickému nebo tematickému řazení. Dochovalo se jich, bohužel, jen málo. Dvořák na nich zachycoval události, jež vypsal z městských knih nebo odjinud, události, jež sám pamatoval a znal aj. Některé cenné zápisy uvádím doslovně: „R. 1715 dne 2. augusty, to jest srpna, byla řeka Bečva tak rozvodněná, že až nad starou pecí (v Teplicích), v které se voda ke koupání nahřívala, 3 střevice vystopila, jak nad tou pecí zaznamenáno bylo. To vynáší podle nynějšího stavení o 1 střevec níže, jak přední pavlač. Ta stará pec byla v r. 1814 zbořena a nová vřadu vystavěna.“ Dnes nestojí ovšem ani budova s pavlačemi, která byla v šedesátých letech 19. století nahrazena novou dvoupatrovou budovou, rekonstruovanou r. 1931 v dnešní léčebnu Bečva. Další zápis Dvořákův se týká **velkého požáru města v r. 1723**: „Roku 1723 dne 19. marty o svačinách vyšel oheň v nynějším domě Nro 18 v městě u nějakého Palle, kováře, děvečka jeho z neopatrnosti zapálila, za kterou nedbanlivost podle tehdejšího práva do trdlice dána byla. Vyhořelo 14 domů na té straně od Nr. 6 až do 20.“ Lístky zachycovaly nejen historické události, ale všímaly si i **života města a jeho proměn v posledních letech**, např. dva lístky: „R. 1799 nastala móda neb stroj mužských osob dlouhé kalhoty neb spodky nohavice, ne ale na uherský, nýbrž na francouzský způsob nositi. Střevice a boty u mužských i ženských velmi špičaté. R. 1803 začala se u mužských i také ženských **ostříhané hlavy nositi, říkali těm ostříhaným hlavám Titusové hlavy** a r. 1804 Augusty v parádním ležení u Tuřan blíž Brna přijel princ Karl, tehdejší nejvyšší správce naší armády do toho ležení a měl také ostříhanou hlavu. Podle něho to celé ležení, pozůstávající ze všech regimentův moravských, totiž 10 pěších a 2 rejtarských regimentův, všichni hlavy ostříhali a skrz to naši vojáci velkého zameškání, který skrz dlouhé vlasy nošení, kterému copy říkali, ušanonání byli, neb jeden každý ráno i hodinu strávil, než svou hlavu spravenou a pudrem zaprášenou měl, i mnozí trestání byli“. Jsou to zajímavé i cenné doklady, kdy do Hranic pronikla móda dlouhých francouzských kalhot ap. **Mnohé události zaznamenával Dvořák i ze současnosti**. Tak na jednom lístku poznamenal: „1805 dne 3. prosince, to jest den po bitvě u Slavkova, přijela

sem (=do Hranic) o 6. hodině večer **naše císařovna na své retirádě do Frýdku**, sestoupila ve Frantíkovském domě (tehdy byla tu pošta v domě čp. 119 na náměstí), kde v jeho pokoji zůstala během přepřahání koní. K její ochraně přijelo sem 8. prosince 800 kozáků, kteří nás po 10 dnů velmi obtěžovali“.

Dvořák znal dobře i zápisy gruntovních knih, jak dokazují jím zpracovaná vyličení **osudů měšťanského pivovaru, historie tzv. solárny, býv. bratrského sboru**, vlastní historie jeho rodu v Hranicích aj., prokazující, že sám zpracovával některá témata k dějinám města.

(dokončení)

Ludvík Novotný

Z dějin hranické sokolovny

(K 50. výročí položení základního kamene sokolovny)

Na letošní rok připadla opět dvě významná výročí z historie hranické tělovýchovy: **Před devadesáti lety byla založena v Hranicích první česká tělovýchovná organizace, Tělocvičná jednota SOKOL, před padesáti lety, 12. června 1927 byl položen základní kámen k hranické sokolovně**, jedné z budov spjatých bezprostředně s novodobou historií našeho města.

Zájem o cvičení v Sokole byl od počátku značný, dlouhou dobu se však vyskytovaly **potíže se zajištěním vhodných cvičebních prostorů**. Zprvu se za příznivého počasu pro nedostatek potřebného nářadí cvičila jen prostná v zahradě domu č. p. 72 vedle radnice. Na jaře 1888 byla cvičení přeložena do Čaputova dvora v dnešní Komenského ulici, pro zimní cvičení pronajata místnost v zahradní budově v č. p. 317 v Nádražní třídě (dnes třída 1. máje). V létě 1889 se cvičilo také v zahradě domu č. p. 110 v ulici Na valech, v zimě 1890 se cvičení mohlo provádět v přední místnosti Besedy na náměstí. Na delší dobu naši sokolští cvičenci útulek na sýpce tzv. Václavíkova gruntu v č. p. 286 v nynější Komenského ulici. Situace se zlepšila, když na podzim roku 1899 byla Sokolu propůjčena tělocvična v nové budově obecných škol (nyní III. ZDŠ v ulici 1. máje). Na krátký čas se v roce 1905 cvičilo v tehdejší německé škole na nynějším Školním náměstí. V roce 1906 poskytla česká správa města hranickému Sokolu tehdy jednu z nejlepších tělocvičen ve městě v budově měšťanských škol (nyní I. ZDŠ v ulici 1. máje), cvičební doba však byla omezena jen na dva dny v týdnu. Tyto neustálé potíže vyvolaly u členů Sokola snahu vybudovat vlastní tělocvičnu. V dubnu 1889 byl založen fond na stavbu tělocvičny, 2. února 1901 bylo ustaveno „Družstvo ke zřízení tělocvičny Sokola“ s počátečním jméním 402.25 zl. Konkrétnější podobu začaly nabývat snahy o výstavbu tělocvičny od roku 1914, když tehdejší starosta města dr. František Šromota ve své závěti v roce 1912 přislíbil Sokolu velkou zahradu. Uskutečnění dalších plánů na delší dobu zmařila první světová válka. Teprve v roce 1919 se jednota Sokol stala skutečnou majitelkou zahrady, určené v závěti Amalie Šromotové výhradně pro umístění sokolovny. Na čas odsunulo snahy o výstavbu tělocvičny úsilí o zřízení kina (kino Olympia, po znárodnění OKO, v němž se hrálo do 31. října 1976).

Nové naděje na uskutečnění dávné myšlenky vyvolal odkaz stavitele Václava Jonáše, starosty města a starosty Družstva, zemřelého 9. února 1925, který v závěti ustanovil Družstvo univerzálním dědicem svého jmění. Po delším jednání opatřilo si Družstvo prozatímní projekty od arch. Koláře-Rubyho, ing. arch. Aloise Pilce a stavitele Josefa Vostřeze. Členové Sokola na schůzi 13. prosince 1926 ustavili finanční odbor, jehož úkolem bylo získávat finanční prostředky i stavební

materiál. 3. ledna 1927 na schůzi Družstva bylo zásadně rozhodnuto, že toho roku se započne se stavbou sokolovny, že Družstvo bude stavbu financovat a členové Sokola provádět. 6. ledna na valné schůzi jednoty byla schválena povinnost, že členové odpracují na stavbě po 50 hodinách nebo zaplatí 2 Kč za každou neodpracovanou hodinu.

Dne 12. června 1927, tedy před padesáti lety při příležitosti 40. výročí vzniku české organizované tělovýchovy v Hranicích se konala slavnost položení základního kamene. Za účasti zástupců armády, úřadů, škol a pozvaných korporací promluvili za Sokol Antonín Boček, za Družstvo Klement Celý, hlavním řečníkem byl zástupce Sředomoravské sokolské župy Tomáš Oplocký, tehdejší městský stavitel v Hranicích. Při slavnosti účinkoval pěvecký sbor JURIK. Do základního kamene byla uložena pamětní listina se záznamy o stavbě a o současných poměrech ve městě. **Stavba podle projektu ing. arch. Aloise Pilce byla zadána hranickým stavitelům Josefu Vostřezovi a Valentínu Kopecckému.**

Autor projektu **ing. arch. Alois Pilc** byl známou osobností přerovského kulturního života. Narodil se 11. února 1892 v Bílém Újezdě v okrese Nové Město nad Metují, v rodišti absolvoval v letech 1898–1903 obecnou školu, v období let 1903–1906 navštěvoval měšťanskou školu v Dobrušce, po praxi u stavebního podniku v Náchodě studoval stavební průmyslovou školu. Studium vysoké školy technické v Brně bylo přerušeno první světovou válkou. Po návratu z vojny byl zaměstnán jako stavební technik u firmy J. Pilc, podnikatel staveb v Přerově, později se stal v Přerově samostatným podnikatelem. Od roku 1948 pracoval jako projektant v Stavoprojektu a pak Chemoprojektu v Přerově, 30. dubna 1958 odešel do důchodu, zemřel 6. září 1965 v Přerově. Ing. arch. Alois Pilc byl autorem projektů sokoloven v Hranicích, Kojetíně, v Uherském Brodě, v Topolčaněch, vypracoval návrhy na školy, obytné činžovní domy, rodinné domky v Přerově a okolí, navrhl také pavilóny pro výstavy v Přerově, Kroměříži, v Uherském Hradišti. V divadelních kruzích byl znám jako autor téměř všech výprav k představením divadelního spolku Tyl v Přerově, vytvořil také několik návrhů scén pro profesionální Hanácké divadlo v Přerově a v Kroměříži, v Hronově a v Železném Brodě, přednášel také pro divadelní ochotníky v Hronově, v Kolíně, v Hradci Králové a jinde.

Budova hranické sokolovny v původní podobě obsahovala v přízemí tělocvičny sál o rozměrech 26×14 metrů, přisálí v šíři 4 metrů, předsálí s šatnami a sociálním zařízením, restaurací a bytem pro sokolníka. Za jevištěm v přízemí i v prvním patře byly umístěny šatny pro cvičence, nad předsálím balkon a klubovní místnosti. Z venku ve výši prvního poschodí byly rozsáhlé terasy, odkud bylo možno pozorovat ruch na přilehlém cvičišti. V průčelí byla budova **ozdobena dvěma plastikami ptáků — sokolů, jež vytvořil akad. sochař Ladislav Vlodek**. Celkový náklad na stavbu dosáhl výše 1,535.214 Kč. Stavba za přispění členů jednoty postupovala rychle kupředu a tak na členské schůzi 10. července 1928 byl již stanoven program slavnosti při otevření sokolovny. V úterý 7. srpna sehrál dramatický odbor Sokola v sále kina Olympia **drama bratří Mrštíků MARYŠA v režii Františka Benoniho**, [pozdějšího člena činohry Beskydského divadla a pak Státního divadla v Ostravě]. V předvečer slavnosti v sobotu 11. srpna byla uspořádána v nové sokolovně tělocvičná akademie s vystoupením žactva, dorostu, mužů i žen a se symbolickým cvičením mužů i žen pod názvem Hold práci s recitací básně Rudolfa Těsnohlídka. **Vlastní slavnostní otevření sokolovny se konalo v neděli 12. srpna 1928.** Dopoledne po průvodu 370 krojovaných členů a 250 ostatních účastníků byla nová sokolovna odevzdána Tělocvičné jednotě Sokol. Při valné hromadě účinkoval pěvecký sbor JURIK, po oficiálních projevech a prohlídce nové budovy následoval koncert dechové hudby v sousedním městském parku. Odpoledne znovu prošel městem průvod s 514 účastníky v krojích a 300 ostatními návštěvníky. Na cvičišti u sokolovny při veřejném cvičení vystoupil do-

rost, muži, ženy a na závěr všechny složky předvedly výstup, který připravili manželé Perdulovi. **Od počátku sloužila nová sokolovna nejen potřebám tělovýchovy, ale i hranickému kulturnímu, veřejnému a společenskému životu.**

V dalších letech si vyžádala ještě dosti námahy úprava hřiště. Pro funkcionáře Sokola přibýly také mnohé starosti s opatrováním finančních prostředků na úhradu značného dluhu, který po dokončení stavby zůstal, i na provoz a údržbu budovy. Jinak v období před druhou světovou válkou bylo **upraveno jen předsálí, v němž byly přemístěny šatny a sociální zařízení.**

V tragickém období Mnichova na podzim 1938 budova na krátký čas sloužila potřebám naší armády. Vážné škody však způsobili němečtí vojáci, kteří se v ní ubytovali hned osudového 15. března 1939 a opustili ji až asi za měsíc. Přesto, že v prvním období druhé světové války sokolovnu často užívali němečtí okupanti, činnost Sokola zatím pokračovala. Funkcionáři se však snažili zajistit a uschovat majetek jednoty. **13. dubna 1941 byla však činnost Tělocvičné jednoty Sokol výměrem tehdejšího okresního úřadu v Hranicích zastavena.** Správce sokolského jmění byl ustanoven tehdejší starosta jednoty Stanislav Zejda, jemuž se ještě podařilo ukrýt část sokolského majetku. Ale už 28. května 1941 přešel veškerý majetek Sokola do správy německého vládního komisaře města Karla Kettnera.

Němečtí okupanti se rozhodli upravit sokolovnu, neboli, jak ji nazývali „Turnhalle“ **pro divadelní účely.** Zvenčí byly opraveny rovné střechy nad schodištěm, plechové žlaby a betonové dlažby na terasách. V budově bylo upraveno jeviště, pořízeny osvětlovací rampy, orchestřiště a nápovědní budka. Šatny za jevištěm byly rozděleny dřevěnými příčkami a vybaveny pro potřeby herců. Přisálí bylo odděleno od sálu jutovými závěsy v dřevěných rámech, do sálu položeno dřevěné podium k zlepšení viditelnosti jeviště, vnitřek znovu vymalován. Náklady na tyto úpravy podle rozpočtu z 31. srpna 1942 měly činit asi 120.000 K v tehdejší měně.

Přesto, že tehdejší německá správa města prováděla tyto úpravy především pro německá představení, opět se do sokolovny, z jejíhož průčelí mezitím zmizely plastiky sokolů i český nápis, vrátila česká kultura: **Beskydské divadlo,** založené v roce 1942 z nadšení hranických milovníků divadla, **zahájilo 18. prosince 1942 činnost právě v sokolovně představením hry Václava Klimenta Klicpery Divotvorný klobouk.** Divadlo uvedlo ještě v době druhé světové války na jeviště hranické sokolovny řadu velmi dobrých inscenací, např. F. Šrámka *Léto*, J. K. Tyla *Strakonického dudáka*, J. Vrchlického *Noc na Karlštejně*, bratři Mrštíků *Maryša*, *Shakespearovo Zkrocení zlé ženy* aj. a v těžkých podmínkách válečných umožnilo uplatnění mnohým našim předním hercům, režisérům a jevištním výtvarníkům.

Ke konci války se v sokolovně vystřídaly různé složky německé armády, zajatí Italové, 7. května značné škody vznikly, když ustupující německá armáda vyhodila do povětří betonový most přes Bečvu. **Po osvobození v květnu 1945** byla budova v takovém stavu, že do ní na několika místech zatékalo, podlahy byly znečištěny, okna, střechy, stropy byly poškozeny při destrukci mostu. Škody na budově byly odhadnuty na 440.532,60 Kčs, škody na zařízení a vybavení činily dalších 362.042,25 Kčs, celkem tedy poškození vyčísleno částkou 802.574,85 korun. Usilovnou prací se podařilo uvést budovu ještě v roce 1945 do takového stavu, že mohla sloužit svému účelu.

Avšak **v roce 1951 se projevil závažnější nedostatek,** hlavně ve stropě nad sálem a ve střeše. Domněnka, že poruchy ve stropě byly způsobeny sedáním terénu, byla vyvrácena sondami, jež prokázaly, že základy budovy jsou neporušeny. Zjištěno však, že dřevěná střešní konstrukce byla velmi zatížena zavěšenou konstrukcí stropu. Vadnými plechovými žlaby zatékala voda do půdního prostoru, dřevěná konstrukce stropu zahnívala, střecha i se stropem se snižovala. Proto od února 1951 byl přístup do tělocvičny z bezpečnostních důvodů zakázán.

Na základě jednání zástupců MNV Hranice u ministerstva pro sjednocenou tělovýchovu a u náměstka předsedy vlády arm. generála Ludvíka Svobody a u České obce sokolské v Praze, dostavili se 12. června 1951 do Hranic odborníci, kteří nepřiznivý stav střechy a stropu potvrdili. **Opravné práce provedli do 22. prosince 1951 pracovníci Okresního stavebního kombinátu v Lipníku nad Bečvou.** Kromě stavebních a tesařských prací se uskutečnila tehdy i rekonstrukce elektrického vedení. Rozhodnutím ONV v Hranicích z 28. prosince 1951 bylo povoleno opět sokolovnu užívat.

V roce 1952 provedla Závodní sokolská jednota SIGMA Hranice nákladem 180.000 Kčs **opravu rovné střechy nad schodištěm a nad bytem sokolníka,** kde při dešti značně zatékalo.

Nové závady ve střeše a ve stropní konstrukci se objevily už opět **v roce 1953 a zvláště v roce 1954.** Podle posouzení ing. Sojky ze Zkušebního a kontrolního ústavu z Olomouce byla navržena výměna střešní a stropní konstrukce v důsledku přetížení a únavy stavebního materiálu. Poněvadž tyto opravy byly investičního charakteru, nebylo možno je ihned uskutečnit. Když v únoru 1955 se závady zvětšily, byla budova opět z bezpečnostních důvodů uzavřena a nácvik na spartakiádu v roce 1955 probíhal v sále Osvětové besedy. Projekt rekonstrukce vypracoval ing. J. Suchomel s kolektivem. MNV v Hranicích vydal 29. března 1955 stavební povolení na provedení oprav střešní a stropní konstrukce, 18. dubna 1956 dodatek na úpravy v budově, a to na rozšíření topení a obnovu vzduchotechniky a elektroinstalace. Po provedené rekonstrukci se v roce 1957 opět v sokolovně cvičilo.

Už v roce 1961 proběhlo jednání o povolení přístavby kotelny a dalšího tělocvičného sálu. V roce 1962 se nová kotelná nákladem 450.000 Kčs stavěla, v roce 1963 instalováno výbojkové osvětlení hřiště u sokolovny nákladem 175.000 Kčs. Rada MěstNV v Hranicích v roce 1964 schválila zastavovací plán na výstavbu nové rozsáhlé sportovní haly vedle sokolovny směrem do Havlíčkovy ulice, k realizaci však nedošlo. **V roce 1965 dokončena úpravy kotelny, provedena rekonstrukce osvětlení, natřena okna a dveře, nově vybaveny restaurační místnosti a turistická noclehárna v prvním poschodí.** V roce 1966 opět opravena střecha, instalována nová rozhlasová ústředna, vymalovány šatny, sborovny, kanceláře a sociální zařízení, v roce 1967 vyměněna parketová podlaha v sále. **Po přestavbě průčelí v prvním poschodí v roce 1971 a 1972 upravena kavárna s hotelovým zařízením.** V roce 1973 ještě modernizováno vzduchotechnické zařízení, oplechovány rovné střechy, rekonstruována kotelná, ústřední topení, umývárny a jeviště.

Nejtragičtější událost v historii hranické sokolovny znamenal **zhoubný požár, který v časných ranních hodinách 2. května 1974 zanechal jen ohořelý zdi sálu.** Hned po této události se sešli představitelé MěstV KSČ, MěstNV, n. p. SIGMA, posádky, OV ČSTV, n. p. HCV a TJ SIGMA a rozhodli pokusit se o obnovu a modernizaci sokolovny. Podstatně pomohl **ing. arch. Karel Gajovský z Ostravy,** který za krátkou dobu dvou týdnů předložil potřebnou studii, jež se stala podkladem pro rekonstrukční práce. Za dva roky usilovné práce byl sál obnoven a rozšířen o přisálí, z něhož v prvním patře vystupují nové balkóny. Tím se zlepšily i akustické poměry v sále, který má nyní kapacitu pro pět set sedících návštěvníků. Upraveno bylo i jeviště a vybaveno novou oponou s horizonty. Podstatnými změnami prošlo předsálí: Bývalá restaurace byla nahrazena bufetem, pod novým schodištěm na balkon bylo umístěno sociální zařízení, nově upraveny šatny, vstup do kavárny úplně oddělen. V prvním poschodí nad původním přisálím upraveny kanceláře a klubovní místnosti TJ SIGMA. Nové konstrukce střechy bylo využito k umístění dalších 16 ubytovacích pokojů ve druhém poschodí. Značným nákladem v celé budově obnovena elektrická instalace a osvětlení. Dodavatelsky se na rekonstrukci podílel **Okresní stavební podnik,**

závod Hranice, Pozemní stavby, n. p. Stavomontáže Gottwaldov — provozovna ve Vlkoši u Kyjova, Zemědělské stavební sdružení v Opavě, Průmyslové stavby, n. p. Brno.

Rekonstrukce si vyžádala celkový náklad čtyř miliónů Kčs. Podstatnou pomoc materiální, pracovní a finanční poskytl **n. p. SIGMA**, finančními prostředky pomohl také **ČUV ČSTV a ÚRO**. Velmi iniciativně a houževnatě se na zajištění rekonstrukčních prací podíleli **funkcionáři TJ SIGMA v čele s předsedou Aloisem Sedláčkem**, nelze také zapomenout na zemřelého tajemníka Antonína Kostku. Velkou obětavost prokázali členové TJ SIGMA, nejen dospělí, ale i dorost a žactvo, kteří nezištně věnovali obnově sokolovny přes padesát tisíc brigádnických hodin a nevyhýbali se žádné, ani sebenamáhavější práci. Jedním z nejaktivnějších a nejvytrvalejších pracovníků po celou dobu obnovovacích prací byl **Stanislav Vincker**, který od roku 1947 ve funkci sokolníka po dobu třiceti let se věrně stará o dobrý stav budovy jako o svůj domov.

Při odevzdání dokončeného díla veřejnosti 1. května 1976 předseda TJ SIGMA Alois Sedláček ve slavnostním projevu mohl oprávněně prohlásit, že obnovenou a modernizovanou sokolovnou byly vytvořeny **příznivé podmínky pro rozvoj tělovýchovy, ale i pro politické, kulturní a společenské akce v Hranicích**. Slavnost vyvrcholila koncertem Moravské filharmonie z Olomouce, jež uvedla Smetanovu Mou vlast.

Odevzdáním obnovené sokolovny veřejnosti však úsilí TJ SIGMA nekončí, neboť ing. arch. Karel Gajovský vypracoval **studii pro další etapu přístavby sokolovny**, po jejímž uskutečnění by budova nabyla charakteru **kulturního domu**, a tím by se dále podstatně zlepšily podmínky pro kulturní a společenský život obyvatel Hranic i hostů z lázní Teplice nad Bečvou.

Prameny a literatura:

Pamětní kniha Sokola Hranice 1887—1912, archiv TJ SIGMA,

Družstvo pro vystavění tělocvičny pro TJ Sokol v Hranicích... otevírá novou sokolovnu, Hranice 1928,

Památník Sokola v Hranicích, vydaný k padesátiletému výročí trvání jednoty roku 1937, uspořádal Emil Cigánek, Hranice 1937,

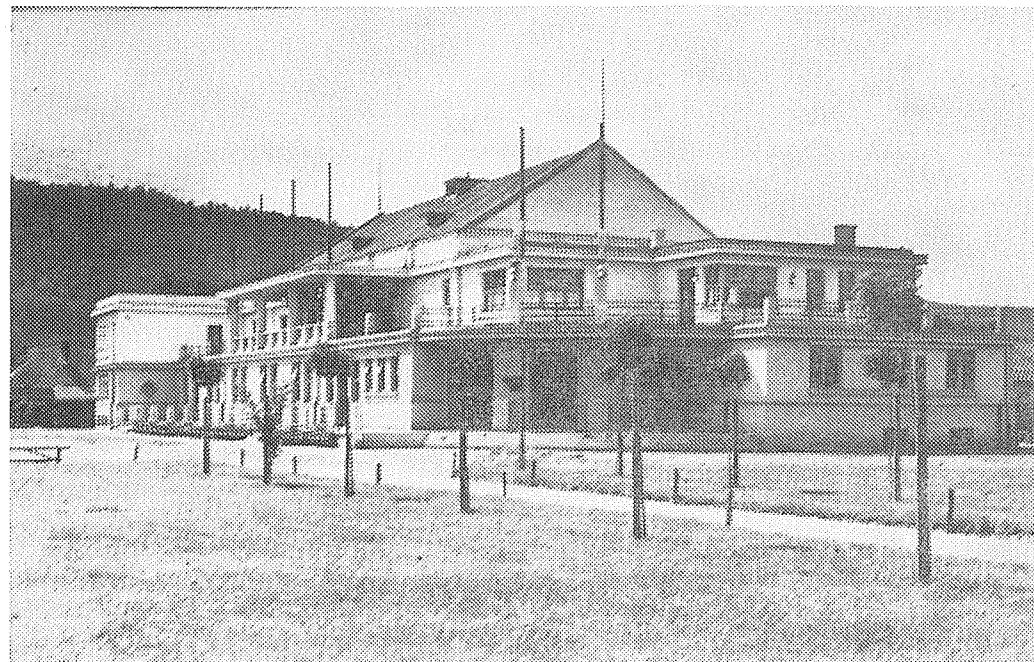
Památník k 60. výročí založení tělocvičné jednoty Sokol v Hranicích 1887—1947, uspořádal Václav Dragoun, Hranice 1947,

Materiály budovy č. p. 880 v archivu odboru výstavby MěstNV Hranice,

Kronika města Hranic, zápisy L. Novotného od roku 1957, ročenky TJ SIGMA 1968—1976,

údaje o ing. arch. A. Pilcovi od dr. V. Čekoty, ředitele okresního archívu v Přerově,

údaje o rekonstrukci sokolovny od předsedy TJ SIGMA A. Sedláčka.

Hranická sokolovna kolem roku 1930.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.